

FYLKESMANNEN
I ROGALAND

312

KSK/KRN

201103863-20

Deres ref.:

Vår dato: 12.06.2013
Vår ref.: 2013/3317
Arkivnr.: 562

Norges vassdrags- og energidirektorat
Postboks 5091 Majorstuen
0301 Oslo

Postadresse:
Postboks 59 Sentrum,
4001 Stavanger

Besøksadresse:
Lagårdsveien 44, Stavanger

T: 51 56 87 00
F: 51 52 03 00
E: fmropost@fylkesmannen.no

www.fylkesmannen.no/rogaland

Uttalelse til konsesjonssøknad for Rusdal kraftverk - Lund kommune, Rogaland

Fylkesmannen mener at det kan gis konsesjon til alle utbyggingsalternativer som ikke omfatter Klubbestølbekken. For denne anser Fylkesmannen de tekniske inngrep og landskapseffektene å være for store i forhold til en relativt beskjedne kraftgevinst, samtidig som denne i seg selv representerer et viktig tilskudd til restvannføringen, særlig på øvre del av utbyggingsstrekningen.

Det vises til brev av 21.03.2013 angående bygging av Rusdal kraftverk.

Søknaden

Planene for utbygging av Rusdalsåna er gitt med 4 ulike alternativer. Forskjellene mellom disse er fallhøyde og vannmengde: Det gis to alternative kraftstasjonsplasseringer (k. 142 el. k. 167), og disse gis med/uten inntak av Klubbestølbekken.

A er hovedalternativet, og omfatter utnyttelse av fallet fra k. 358.1 til k. 142, samt inntak av Klubbestølbekken.

Kortfattet prosjektbeskrivelse (hovedalternativet, alt. A)

Inntaksdammen består av en 4 m lang og 3-4 m høy betongterskel i et smalt parti i elva. I det andre elveløpet bygges en terskel 4 m lang og 2 m høy. Rørgaten graves ned på hele strekningen, med unntak av ved kryssingen av Klubbestølbekken. Her lages en rørbro over bekken, med spenn på 5 m. Rørgetraseen blir ca. 20 m bred.

Ved inntaket i Klubbestølbekken bygges en 20 m lang og 1.5 m høy betongterskel. De første 100 m legges rørgaten åpent, men dekkes med geonett. De siste 250 m nedgravd. Også her planlegges en bekkekryssning med rørbro. Arealbeslaget langs rørgaten blir 20 m.

Det blir noe veibygging; en avkjørsel nede ved kraftstasjonen og en anleggsvei opp til hovedinntaket. Det bygges ikke vei til inntaket i Klubbestølbekken. Her nyttes helikopter.

Installert effekt blir 5.49 MW, og årlig produksjon 19.84 GWh. Middelvannføringen er oppgitt til 1855 l/s og max slukeevne 3043 l/s (tab. 1) som tilsvarer 164% av middelvannføringen. Lenger nede (s.19, kap. 3.1. Hydrologi, Beregnet vannføring) står 184%. Er dette en skrivefeil, eller evt. hva vannføring/slukkevne er lagt til grunn ved beregning av antall dager med overløp? Vi ber NVE kontrollere dette.

I teksten s. 34 står det at planlagt minstevannføring er 120 l/s, mens hovedalternativet (A) andre steder i søknaden er oppgitt med 132 l/s i ulike tabeller. Fylkesmannen forholder seg videre til at 132 l/s er det korrekte tallet for minstevannføring for omsøkt alternativ. Med en minstevannføring på 132 l/s (7% av Q_{middel}) vil elva rett nedstrøms inntaket ha en vannføring tilsvarende en "tørr sommervannføring". Det totale restfeltet er oppgitt til 6.6 km², tilsvarende et middelavløp på 400 l/s.

Kraftstasjonen kobles til nettet via en 1.7 km lang jordkabel (22 kV).

Verneverdier og naturkvaliteter

Rusdalsåna er hovedelva gjennom Rusdalen, og renner parallelt med hovedveien ned i gjennom dalen. Selv om synligheten fra selve veien varierer, må den likevel karakteriseres som et viktig landskapselement. Klubbestølbekken danner et iøynefallende fossefall over bart berg ned mot hovedveien.

I hh.t. biomangfoldkartleggingen er det ikke registrert viktige naturtyper i influensområdet. Det er riktignok registrert enkelte spredte forekomster av edellauvskog med hassel, barlind (VU) og eik, men disse er vurdert å ha for liten verdi/utbredelse til å kunne klassifiseres som prioriterte naturtyper, og vil heller ikke bli direkte berørt av utbyggingen.

Det er påvist et beiteområde for rådyr og leveområde for hare på vestsiden av elva. Det er registrert spor av bever, men disse var av eldre dato. Det hekker trolig 1-2 par fosskall på berørt elvestreknings, mens det er mer usikkert om Klubbestølbekken benyttes av fossefall.

Det finnes aure på hele elvestrekningen i hovedvassdraget, mens det trolig ikke er fisk i Klubbestølbekken.

Det har ikke vært registrert ål (CR) i Rusdalsvatn på flere 10-år, og det er også usikkert om, og evt. hvor langt den kan ha gått opp i Rusdalsåna.

Det er ikke registrert rødlistede arter av moser eller lav. Ut fra kjennskap til området utelukker imidlertid Fylkesmannen ikke at slike faktisk kan finnes (se videre).

Utover nevnte forekomster, med varierende grad av verdi/viktighet, er det ikke påvist verneverdige forekomster innenfor influensområdet.

Området er noe påvirket av menneskelig aktivitet/inngrep. Dette omfatter primært bebyggelse, landbruksvirksomhet og veier/traktorveier.

Effekter av utbyggingen

Utbyggingen er lokalisert til selve hoveddalføret, og hovedelva gjennom dalen vil miste det meste av vannføringen på en strekning på 3.5 km. I Klubbestølbekken danner fossen ned mot riksveien et iøynefallende fossefall (bilde 4.7 i biomangfoldrapporten), og dette vil mer eller mindre forsvinne som følge av utbyggingen. Klubbestølbekken er dessuten største sidevassdrag til Rusdalsåna på øvre del av utbyggingsstrekningen.

Samtidig blir det tydelige landskapseffekter av selve reguleringsanleggene, særlig for Klubbestølbekken. Til sammenlikning blir dammen her 5x lenger enn hovedinntaksdammen ved Kvitingen og 1/3 av rørgaten blir ikke nedgravd (bare tildekket). I tillegg kommer en "rørgate-bro". Dessuten er også tapet av INON (0.11 km²) forårsaket av utbyggingen av Klubbestølbekken.

I Rusdalsåna blir fossekallen skadelidende som følge av reguleringen. Det samme vil også gjelde moser og lav i, eller i tilknytning, til elvestrengen. Fisken vil få reduserte leveområder og næringstilbud.

Andre verneverdier eller verneverdige arter forventes ikke å bli berørt i noen grad som følge av utbyggingen.

Fylkesmannens vurdering

Naturmangfoldloven setter krav både til dokumentasjon (§8) og "føre-var" (§9). Disse paragrafene henger til en viss grad sammen: Dersom kvalitet, representativitet og omfang av forundersøkelsene er tilfredsstillende, reduserer dette behovet for "sikkerhetsmarginer" (§§ 9 og 12). Ved usikkerheter derimot, kommer §9 til anvendelse med full tyngde.

I dette tilfellet er det en viss usikkerhet knyttet til fossekall. Det går ikke klart fram av notatet som følger biomangfoldrapporten om det faktisk er observert fossekall, eller om verdisettingen for fossekall kun er basert på en "ekspertvurdering" av forholdene i, og omkring elva. Imidlertid så er fossekallen ikke rødlistet, og dessuten er det potensielt kun 1-2 par påvirket.

I elvene i Dalane regionen er det funnet mange truede mose- og lavararter. I Rusdalsåna ble imidlertid ingen slike funnet, men biomangfoldrapporten avviser ikke fullstendig muligheten for at slike likevel kan finnes, men karakteriserer sannsynligheten for dette som "*begrenset*".

Fylkesmannen finner ikke usikkerhetene vedrørende fossekall og moser/lav avgjørende for konsekusjonsspørsmålet, men mener at det må tas hensyn til ved vurderingen av evt. kompensasjonstiltak (naturmangfoldloven §§ 9 og 12).

De største negative effektene er imidlertid knyttet til landskapseffektene av tørrlegginger og tekniske installasjoner. Betydelig reduksjon av vannføringen gjennom hoveddalføret og tap av fossen i Klubbestølbekken er blant de tydeligste visuelle landskapseffektene. I tillegg kommer de tekniske installasjonene med tilhørende synlige inngrep som inntaksdammer, rørbroer, rydding av rørgate trassèer (naturmangfoldloven §10).

Særlig store blir landskapseffektene av inngrepene i Klubbestølbekken. Eksempelvis blir inntaksdammen 5x lenger enn hovedinntaksdammen ved Kvitingen og 1/3 av rørgaten blir ikke nedgravd (bare tildekket). Da Klubbestølbekken bare representerer en liten del av den samlede kraft-

produksjonen, blir inngrepene her relativt sett (i forhold til kraftproduksjon) meget betydelige sammenliknet med inngrepene som skjer i forbindelse med hovedinntaket. Tapet av INON er også forårsaket av inntaket i Klubbestølbekken.

Kraftproduksjonen er oppgitt til 19.84 GWh med Klubbestølbekken (alt. A, tab. 1) og 18.83 GWh uten (alt. B, tab. 7). Forskjellen mellom disse blir derfor kun 1.01 GWh (5%). Fylkesmannen kan ikke se at et såpass betydelig inngrep kan forsvare en så liten kraftgevinst (vannressursloven §25), og anbefaler derfor at det ikke gis konsesjon til inntak av Klubbestølbekken. Klubbestølbekken er dessuten den største sidebekken på øverste del av planlagt utbygget strekning, og vil være viktig både for restvannføring og vannføringsdynamikk.

Som avbøtende tiltak foreslår søker slipping av minstevannføring tilsvarende alminnelig lavvannføring hele året. Siden dette gjelder en "hovedelv" gjennom et stort dalføre, er ikke Fylkesmannen fremmed for å kreve større minstevannføring. Imidlertid dersom Klubbestølbekken tas ut av prosjektet, mener Fylkesmannen at alminnelig lavvannføring vil være tilstrekkelig.

Fylkesmannen forutsetter at standard betingelser for naturforvaltning legges til grunn ved en evt. konsesjon. Da vil andre potensielle kompensasjonstiltak (jfr. naturmangfoldloven §§11 og 12) i stor grad være dekket opp.

Konklusjon

Fylkesmannen mener at det kan gis konsesjon til alle utbyggingsalternativer som ikke omfatter Klubbestølbekken.

Det forutsettes slipping av minstevannføring tilsvarende alminnelig lavvannføring hele året. Det forutsettes videre at standard betingelser for naturforvaltning legges til grunn.

Med hilsen

Per Kristian Austbø
Ass. fylkesmiljøvernssjef

Espen Enge
overingeniør

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikke underskrift

Saksbehandler: Espen Enge
Saksbehandler telefon: 51 56 89 04
E-post: fmroeen@fylkesmannen.no

Kopi til:
Lund Kommune 4460 MOI
Nk Småkraft AS Statsminister Michelsensv 38 5231 PARADIS
Direktoratet for Postboks 5672 Sluppen 7485 Trondheim
naturforvaltning